

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ ТА ІНЖЕНЕРІЇ

Кафедра обліку і оподаткування та маркетингу

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ
ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Виконала:

студентка 1 курсу
групи ОО – 21 м
освітнього ступеня «Магістр»
спеціальності 076

«Облік і оподаткування» _____ Смужаниця Світлана Семенівна

Керівник магістерської роботи:

доктор економічних наук, професор _____ Реслер Марина Василівна

Національна шкала: _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____
Члени комісії

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО.....	5
1.1. Витрати виробництва як економічна категорія і їх роль у забезпеченні ефективності функціонування підприємства.....	5
1.2. Класифікація витрат виробництва (вітчизняний та зарубіжний досвід).....	15
1.3. Особливості формування собівартості продукції.....	42
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	49
2.1. Облік прямих виробничих витрат.....	49
2.2. Облік і розподіл загальновиробничих витрат.....	68
2.3. Зведений облік витрат на виробництво та визначення фактичної собівартості випущеної продукції.....	79
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ.....	90
3.1. Аналіз витрат виробництва.....	90
3.2. Аналіз собівартості продукції.....	99
3.3. Аудит витрат виробництва і собівартості продукції.....	103
ВИСНОВКИ.....	117
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	122

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У ринковій економіці забезпечення високого рівня ефективності господарювання - одне із основних завдань для підприємств всіх форм власності. Враховуючи економічну ситуацію в Україні, яка сформувалася в процесі реформування її у ринкову систему господарювання, адміністрація вітчизняних підприємств самостійно шукає власні шляхи забезпечення її ефективності, в яких витрати на виробництво відіграють вирішальну роль.

Тільки приділяючи значну увагу пошуку шляхів зниження витрат виробництва та вміння ними ефективно управляти, керівництво забезпечить підприємству подальший розвиток та стабільне досягнення найвищого фінансового результату – прибутку. За умов досконалої конкуренції витрати виробництва виявляють вирішальний вплив не лише на розмір прибутку підприємства і можливості розширення виробництва, але й допомагають у розв'язанні питання про те, чи залишиться дане підприємство на ринку, чи покине його.

У вітчизняній практиці більшість досліджень у сфері витрат виробництва здійснені в умовах адміністративно-командної системи господарювання, коли основну увагу звертали на обґрунтування методів і форм обліку витрат виробництва, залишаючи недостатньо вивченими методи управління витратами. Це пояснюється тим, що витрати виробництва в умовах одержавленої економіки виконували в основному пасивні функції в забезпеченні ефективності виробництва. Основні завдання зниження витрат виробництва доводилися усім підприємствам у директивному порядку, що носило формальний, відірваний від реальної ситуації на підприємствах, характер. Підприємства намагалися приховувати свої можливості зниження витрат виробництва, оскільки їх неможливо постійно знижувати без удосконалення виробничих процесів.

Вищесказане зумовило вибір теми магістерського дослідження і визначило його мету і завдання.

Метою магістерської роботи є вивчення нормативних документів, наукової спеціальної літератури і практичної оцінки діючої практики, визначення деяких шляхів її покращення.

Для вирішення зазначеної мети в роботі поставлені наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку;
- визначити завдання обліку, аналізу і аудиту витрат на виробництво;
- критично оцінити проблеми і перспективи розвитку обліку витрат на виробництво в умовах ринку;
- проаналізувати собівартість продукції та виявити резерви зниження витрат на виробництво продукції.

Об'єктом дослідження стала практика облікової і аналітичної роботи ТОВ «ЕНО Мелі ЛТД».

Дипломна робота включає вступ, три розділи, висновки та список використаної літератури.

У вступі розкривається актуальність теми, мета та завдання магістерської роботи.

У першому розділі висвітлені питання загальної характеристики витрат виробництва як економічної категорії, їх роль у забезпеченні ефективності функціонування підприємства, їх класифікація.

Другий розділ носить прикладний характер. В ньому розглядається діюча практика обліку витрат на виробництво та шляхи його вдосконалення.

У третьому розділі подається методика аналізу та аудиту витрат на виробництво та собівартості продукції.

У висновках підведені підсумки по дипломній роботі та внесені конкретні пропозиції.

ВИСНОВКИ

На основі теоретичного і практичного дослідження обліку, аналізу, аудиту витрат виробництва і собівартості продукції можна зробити наступні висновки і пропозиції:

1. В умовах ринкової економіки значно підвищується роль витрат виробництва в забезпеченні ефективної роботи підприємства будь-якої форми власності, збільшуються можливості вирішення таких питань як визначення прибутків та прибутковості роботи підприємства, цін на продукцію тощо.

Слід зазначити, що велика частка підприємств в період початку переходу до ринкових відносин почала шукати нові напрямки роботи в своїй діяльності, а саме використовувати в своїй практиці операції з давальницькою сировиною.

Замовник бере на себе всі зобов'язання по забезпеченню виконавця сировиною, матеріалами та всіма необхідними компонентами, що необхідні для здійснення повного виробничого циклу і вивозу продукції. В даному випадку виконавець, по суті, відіграє роль виключно виробничої ланки в усьому процесі підприємництва. Звичайно, такий стан речей ставить національне підприємство в повну залежність від інофірми. І після деякого періоду роботи на давальницьких умовах замовник практично перетворюється на диктатора умов співпраці для української сторони.

Використання операцій з давальницькою сировиною дає іноземному замовнику можливість зниження собівартості продукції за рахунок економії на кожному з етапів виробництва. Крім того, вимога українського законодавства про обов'язковість розробки технологічної схеми (карти) виробництва дозволяє йому побачити реальні витрати виконавця і на їх основі програмувати рівень прибутковості виконавця.

Замовник виступає як комерційний посередник: він визначає ступінь потреби в певному виробі, укладає договори на його поставку, закупляє сировину і фурнітуру, організовує необхідні види транспортування.

Але, на мою думку, операції з давальницькою сировиною не слід ідеалізувати. Вони виступають тим з'єднувальним містком при переході від планової до ринкової економіки, який згодом слід залишити позаду, щоб остаточно не відстати від ідучих попереду країн.

2. З реформуванням національної системи бухгалтерського обліку, приведенням її у відповідність до вимог ринкової економіки і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку змінився склад виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Так, згідно П(С)БО 16 «Витрати» до виробничої собівартості продукції включаються:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- загальновиробничі витрати.

Отже, в собівартість продукції включаються витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції і зумовлені технологією і організацією виробництва, а в частині витрат на управління лише загальновиробничі витрати. На відміну від раніше діючого порядку зі складу виробничої собівартості виключено загальногосподарські витрати, а витрати на збут не формують повну собівартість продукції.

3. Важливим етапом дослідження ефективності обліку, аналізу і аудиту витрат виробництва на промислових підприємствах є обґрунтування класифікації їх видів та методів визначення. В дипломній роботі, на основі огляду вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначені класифікаційні ознаки витрат. Звертається увага на те, що на вітчизняних підприємствах в умовах ринкової економіки необхідно впроваджувати методи активного впливу на рівень витрат, які дають можливість оперативно змінювати, регулювати

витрати у відповідності зі змінами на ринках збуту продукції або іншими факторами виробництва.

4. Матеріальні витрати є найважливішою частиною виробничих витрат, що формують собівартість продукції. Вартість матеріальних ресурсів, віднесена на витрати виробництва, а отже і на собівартість продукції, залежить від вибору методу їх оцінки при їх вибутті. Кожне підприємство самостійно вибирає метод оцінки запасів, про що має бути застережено в обліковій політиці підприємства. При цьому для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, котрі мають однакове призначення і однакові умови використання, застосовується тільки один із застосованих методів.

З метою контролю за витрачанням матеріальних ресурсів, необхідно наднормативний їх відпуск оформляти спеціальними сигнальними документами, а також проводити їх інвентаризацію.

5. До складу прямих витрат на оплату праці включається заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

З метою вдосконалення системи обліку витрат на оплату праці слід організувати контроль за використанням фонду заробітної плати, правильністю застосування тарифних ставок, посадових окладів, норм виробітку, підрахунком сум заробітної плати з використанням обчислювальної техніки, розрахунками середньої заробітної плати, а також використанням фонду заробітної плати в цілому підприємством, цехами за видами оплати праці і категоріями робітників.

6. До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема, відрахування на соціальні заходи, амортизація тощо.

Підприємству надана самостійність у виборі методу нарахування амортизації, тому рекомендується для різних об'єктів необоротних активів використовувати різні методи нарахування амортизації. Для активної

частини основних засобів, особливо нового устаткування і передової техніки, варто б було застосовувати прискорені методи нарахування амортизації. Амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів слід нараховувати в першому місяці експлуатації об'єкта в розмірі 50% їх вартості, та решта 50% вартості, що амортизується, у місяці їх списання з балансу.

7. Загальновиробничими є витрати пов'язані з управлінням і обслуговуванням виробництва, які не можна у момент їх здійснення віднести на конкретний вид продукції. У зв'язку з цим вони підлягають розподілу. Підприємству необхідно розмежувати загальновиробничі витрати на постійні та змінні і включати в собівартість продукції змінні витрати в повному обсязі, а постійні відповідно до досягнутої встановленої нормальної потужності, яку слід зазначити в обліковій політиці підприємства.

8. Завершальною стадією виробничого обліку є зведений облік витрат на виробництво, який полягає в узагальненні витрат за калькуляційними статтями і елементами, цехами і видами продукції.

Вдосконалення системи обліку витрат виробництва пов'язане з необхідністю активного впливу на виробничі витрати методами регулювання, контролю, внесення своєчасних змін у процеси виробництва або прийняття рішень про зміну асортименту продукції що виробляється. Організація обліку витрат залежить передусім від особливостей технології виробництва та характеру продукції, що випускається. Витрати виробництва в залежності від його типу можуть обліковуватися декількома методами: позамовним, попередільним, комбінацією цих двох методів, простим і нормативним.

Ефективність функціонування вищевказаних методів обліку витрат виробництва залежить від наявності достатньої кількості обчислювальної техніки і висококваліфікованих фахівців, здатних здійснювати оцінку, формування витрат, виявляти причини і фактори, які негативно вплинули на рівень витрат виробництва. Пошук шляхів зниження витрат виробництва

спонукає до розробки і впровадження об'єктивних методів обліку. Сучасна комп'ютерна техніка дозволяє успішно вирішувати питання обліку і нагромадження інформації про витрати виробництва, класифікуючи їх по заданих ознаках і видах та визначати відхилення від заданих в плановій або нормативній документації величин.

9. З метою встановлення достовірності первинних даних щодо накопичення та списання витрат виробництва, повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку витрат виробництва та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності інформації щодо витрат виробництва, наведеної в звітності проводиться аудит, під час якого слід перевірити правильність формування елементів витрат та визначення собівартості продукції.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>